

Zondag 24 december 2023 – Kerstavond

Inleiding

We vieren deze nacht een wonder, het wonder van de geboorte. Nu is iedere geboorte op zich al een wonder, maar wat wij vieren is een nog veel groter wonder, het is het wonder van een kind dat ons komt redden, een kind dat het licht der wereld is. Dat is een ongelooflijk wonder. Vannacht is de nacht van de belofte. De belofte van God, dat er licht zal doorbreken in de duistere wereld waarin we leven, ja, in onze donkere wereld, zoals ze nu is, een wereld, waarin mensen elkaar bevechten op leven en dood, elkaar uitbuiten en exploiteren, in onze wereld, waarin zoveel kwaad geschiedt zal licht doorbreken. En dat kleine kwetsbare kind zal ons naar dat licht toebrengen, zal zelf ook licht zijn, hoop, verlossing. Dat kan niet, zegt ons gezond verstand, maar wij willen het wel, zegt ons hart. Geloof er dan in, zegt dat kleine kind in de kribbe, want alleen de dingen waarin je gelooft kunnen gebeuren. En Hij maakte het waar, zijn hele, korte leven door. Worden we stil, en laten we ons verstand even het zwijgen opleggen, zodat de stem in ons hart ook een keer de kans krijgt...

Overweging

Lieve mensen thuis en hier in de kerk, het is ons gelukt. We zijn de ster, de sterren, die lichtpuntjes van hoop aan een donker firmament, gevolgd en we hebben de stal gevonden. De stal van het wonder. De stal met het kind in een voerbak in doeken gewikkeld. We hebben Hem gevonden. Met dank aan de ster.

Op internet heb ik eens opgezocht wat de astronomen te zeggen hebben over de ster die ons bracht bij de stal. Als ik ze goed begrijp, -astronomie is een moeilijk vak met veel rekenwerk- als ik ze goed begrijp zijn er eigenlijk drie mogelijkheden: Die extra heldere ster, die de wijzen ontdekten in het oosten, kan een komeet geweest zijn, een supernova of een zodanige stand van de sterren dat twee of meer sterren elkaars licht versterkten. De komeet is de meest onzekere factor, die kan je moeilijk narekenen. Je kan slechts uit de geschriften van met name Chinese astrologen afleiden of zoiets zichtbaar is geweest.

De Chinezen hebben in die tijd wel de komeet Haley gespot, maar geen komeet die kan wijzen op de ster van Bethlehem. Een supernova laat eeuwen sporen achter, maar die sporen zijn ook niet gevonden. En de baan van sterren en planeten kan je berekenen, maar dan komen we ook niet op het juiste moment uit. Dus de astronomen krijgen niet uitgerekend welke supernova, komeet of samenstand van de sterren het geweest moet zijn, die de weg naar de stal wees. Jammer.

Maar eigenlijk is er nog een veel serieuzer probleem met die ster. Heeft u wel eens een ster zien stilstaan? Weten we niet allemaal, dat de hemellichten met ons mee reizen, kijk bijvoorbeeld maar naar een volle maan, die houdt geen halt boven een bepaalde plaats, laat staan een bepaald huis. Supernova's en kometen, ja, die bestaan, sterren die mensen helpen om de weg te vinden, de goede richting, bestaan ook, maar sterren die stil staan boven één bepaalde plaats, dat is nog nooit vertoond.

We moeten dus afstappen van astronomische verklaringen, daar komen we niet mee verder, en het gaan zoeken in verklaringen uit de religieuze taal. Maar die religieuze taal, die geloofstaal heeft ook een probleem. Want geloofstaal schiet per definitie tekort. Als mensen iets ervaren van God, van die onbegrijpelijke, o zo grote, Schepper God, dan komt er iets van Gods grootheid naar ons gewone mensen. Natuurlijk probeert God ons tegemoet te komen, maar dat betekent per definitie dat er God zich moet neerbuigen, zich moet aanpassen aan onze werkelijkheid, onze taal. Want als God ons iets wil zeggen, dan kan God dat niet anders doen dan in onze begrippen, in onze taal. Gods werkelijkheid kunnen wij niet begrijpen. Als wij met een kind spreken over ingewikkelde zaken dan doen wij hetzelfde. Als wij een kind bijvoorbeeld moeten uitleggen hoe een baby ontstaat en geboren wordt, om maar in de Kerstsfeer te blijven, dan zoeken wij naar eenvoudige taal, beelden en vergelijkingen. De hele biologische en seksuele achtergrond laten we achterwege. En dan komen we, zij het dan omfloerst hopelijk toch in de buurt van een goede verklaring. Maar het is het nooit helemaal.

Zo is het ook als God contact met ons zoekt. God moet afdalen tot ons niveau om met ons te spreken, contact te hebben. God moet de goddelijke werkelijkheid vereenvoudigen. Rond Kerst zien we dat ook. We begonnen met de ster. Die ster, dat lokkende licht, is de lokroep van God. God weet dat wij het donker zat zijn, dat we zoekend zijn naar licht en hoop. Met de ster verleidt God ons om naar het licht te komen, En als we de ster gevolgd zijn komen we bij het volgende lokkende teken van God, een lief klein kindje in een voerbak.

Wij houden van pasgeborenen, dat brengt het beste in ons naar boven. Ze ontwapenen ons, slaan ons alle verdediging uit handen.

En over het piepjonge, kwetsbare baby'tje Jezus worden dan woorden uitgesproken die groots zijn, over redding spreken. Woorden die ons verwonderen, want hoe kan een totaal afhankelijke pasgeborene de wereld redden? En dan vernemen we het meest wonderlijke: dat kan, omdat dit kindje God zelf is, God die naar ons toe gekomen is, God die mens werd.

God die mens werd. God die de ultieme daad heeft gesteld om met ons te kunnen communiceren, God werd als wij, God werd mens, kwetsbaar, klein, arm, afhankelijk. Dat zijn wij allemaal ook, al maskeren we dat graag, ook wij zijn kwetsbaar, klein, arm en afhankelijk.

We zijn afhankelijk van elkaar, van de natuurkrachten, van de politieke krachten, van de krachten uit het heelal. En door de afhankelijkheid zijn we kwetsbaar en klein, bang in het donker, bang voor het kwaad.

Door mens te worden als wij deelt God onze afhankelijkheid, maar geeft Hij, in Jezus van Nazareth, tegelijk een teken hoe wij met de afhankelijkheid en kwetsbaarheid om kunnen gaan. We hoeven het niet alleen te doen.

In Jezus is God ons dus heel nabij gekomen, en heeft God ons een voorbeeld gegeven van ware menselijkheid. Dat begint dus heel klein, als een pasgeborene, met kwetsbaar zijn, zorg accepteren, anderen toelaten. En zo leren wij, kerstvierende gelovigen, dat al het goede klein begint. Onzichtbaar bijna.

Dat geldt voor alles op onze aarde. Het licht, waar we zo afhankelijk van zijn, begint ver weg, bij een ster die wij zon noemen. Ons voedsel groeit uit kleine zaadjes, verstopt in de grond. Onze liefde ontwikkelt zich uit de gewone, alledaagse maar o zo liefdevolle zorg van de volwassenen om ons heen. Onze redding begint met een baby in een voerbak. Ja, dat is wonderlijk, God die mens werd.

Maar nog wonderlijker is het dat die God in ons blijft geloven en erop vertrouwt dat wij ook mens worden, mens ten volle, zoals wij bedoeld zijn bij de schepping. Daarom is mijn Kerstwens dit jaar:
Doe als God, word mens.

Pastor Wies Sarot